„Acordul secolului” față în față cu dezacordul european: impozitul pe venitul multinaționalelor mai are de așteptat

Autori:

- ***Raluca Popa, Partener Asociat, Asistenţă fiscală şi juridică, EY România***
- ***Adrian Rus, Partener, liderul departamentului Preţuri de transfer, EY România***

Este pentru a treia lună consecutiv când miniştrii de finanțe ai țărilor europene nu reușesc să obțină unanimitatea voturilor în proiectul de Directivă privind implementarea Pilonului 2 al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) – impozitul minim global. Cu alte cuvinte, așa cum arată lucrurile la acest moment, „acordul secolului”, ce ar fi trebuit să oblige multinaționalele să plătească o cotă efectivă de impozit pe profit de 15% chiar acolo unde își realizează veniturile, este în întârziere semnificativă și nu are nicio speranță să fie implementat anul viitor.

Acordul, semnat în octombrie 2021 de peste 140 de țări membre ale OCDE, a fost inițial stabilit pentru implementare în 2023. Franța chiar a făcut din adoptarea Directivei europene care să transpună prevederile acordului OCDE o prioritate. Dar, deși aflată pe agenda Ecofin la fiecare reuniune din martie 2022 încoace, Directiva nu reușește să întrunească unanimitatea. Iar dezacordul vine, în mod surprinzător, nu din partea statelor ce au avut rezerve în discuțiile inițiale – Ungaria sau Irlanda, ci din partea Poloniei.

Practic, acordul OCDE se bazează pe o soluție în doi piloni.

Pilonul I prevede ca o cotă parte din profiturile realizate de multinaționale să se aloce spre impozitare în acele țări în care companiile respective derulează activități comerciale și realizează profituri, indiferent dacă au sau nu prezență fizică acolo. În cadrul acestui pilon vor intra întreprinderile multinaționale cu vânzări globale de peste 20 de miliarde EUR și profitabilitate de peste 10%. În continuare, se va evalua dacă profiturile realizate peste acest prag minimal de 10% sunt impozitate în statul care le generează, în caz contrar efectuându-se o realocare parţială a drepturilor de impozitare.

Cu alte cuvinte, țările care vor beneficia de pe urma implementării pilonului I sunt cele din care companiile vizate obțin venituri, dar care nu au în prezent dreptul să le taxeze profiturile asociate sau care impozitează marginal aceste profituri. Deoarece anumite concepte sunt agreate la nivel de principiu, impactul concret va putea fi estimat doar atunci când vor fi definite clar criteriile în funcție de care se va realiza realocarea drepturilor de impozitare și după ce recomandările OCDE vor fi transpuse în legislația europeană și/sau națională.

Pilonul II a introdus ideea unei cote minime de impozit pe profit la nivel global de 15%, care se estimează că va genera anual aproximativ 150 de miliarde de USD venituri fiscale suplimentare guvernelor. Alte beneficii sunt așteptate din stabilizarea sistemului fiscal internațional și din creșterea predictibilității pentru contribuabili și administrațiile fiscale.

Textul Directivei, ce ar trebui să stabilească cum anume se va implementa acordul în țările membre ale UE, a ajuns și în Parlamentul European, care, la mijlocul lunii mai 2022, anunța că este de acord, în principiu, cu propunerile Comisiei pentru calendarul implementării. În același timp, însă, parlamentarii

au anunțat că raportul ce urmează să fie votat solicită o revizuire a pragului de la care unei companii multinaționale trebuie să i se aplice aceste reguli, fără să precizeze vreo valoare. De asemenea, eurodeputaţii au anunțat că doresc o evaluare a impactului acestei legislații asupra țărilor în curs de dezvoltare. *„Bineînțeles, un compromis nu e niciodată perfect și nimeni nu este deplin mulțumit cu el, însă rămâne un acord istoric (…). Mai presus de orice, nu trebuie să ținem pe loc această evoluție istorică*”, a spus autoarea raportului, Aurore Lalucq (S&D, Franța), vorbind la o reuniune a Comisiei din 20 aprilie 2022, care a fost citată într-un comunicat al PE.

În același comunicat, parlamentarii europeni arată că reformele fiscale internaționale sunt necesare, mai ales în contextul în care există o serie de dovezi care arată că sunt multinaționale care își transferă profiturile în țări în care au puțini angajați și operațiuni, dar în care beneficiază de un tratament fiscal preferențial.

Astfel, multinaționalele plătesc mai puține taxe, dar fac acest lucru în detrimentul țărilor care se străduiesc să finanțeze investițiile sau beneficiile sociale.

Lucrurile nu sunt foarte clare nici din partea SUA, care, la rândul său, semna nerăbdătoare acordul în octombrie 2021 și era un militant fervent. Declarații recente vorbesc, însă, despre impactul negativ pe care l-ar putea avea prevederile acordului, așa cum au fost ele dezvăluite în comentariile tehnice publicate de OCDE în ultimele luni. Astfel, susțin diferite grupuri de afaceri, inclusiv Camera de Comerț, Silicon Valley Tax Directors Group și Business Roundtable acest acord ar putea afecta totul, de la stimulente pentru energie verde, până la credite pentru locuințe la prețuri accesibile în SUA. Opoziția internă tot mai mare față de acord amenință implementarea sa în SUA și demonstrează că, chiar și după luni de negocieri, participanții la proiect au încă viziuni contradictorii cu privire la ceea ce este menit să

realizeze acesta.

Mai mulți specialiști s-au pronunțat și asupra felului în care OCDE a redactat prevederile Pilonului I. Cea mai importantă critică se referă la faptul că mecanismul de calcul se bazează pe standarde contabile, nu pe reguli fiscale. Companiile își raportează rezultatele financiare folosind standarde de contabilitate. Aceste standarde nu sunt aceleași cu regulile fiscale, care definesc o bază de impozitare care poate fi ajustată. Pentru a soluționa aceste divergențe, regulile model impun ca mii de ajustări să fie făcute asupra rezultatelor contabile pentru a determina rata efectivă de impozitare pentru fiecare entitate din grup. Fapt care ne așteptăm să genereze un volum foarte mare de muncă.

În plus, noile reguli par să nu mai corespundă scopului comunicat inițial – acela de a stopa transferul profiturilor către țările cu impozitare redusă, ci intervin în politicile fiscale interne. Astfel, dacă un guvern decide să introducă reduceri de cote sau să ofere facilități pentru a ajuta la stimularea anumitor activități, dacă stimulentele fac ca rata efectivă de impozitare să scadă sub 15%, este posibil ca impozitul minim să anuleze această facilitate. De fapt, regulile acordă OCDE dreptul de veto asupra deciziilor de politică fiscală luate de guvernele suverane, și asta pentru o inițiativă care trebuia să abordeze practicile fiscale agresive la nivelul marilor grupuri multinaționale.

De asemenea, mai mulţi specialişti consideră că taxa încalcă principiile fundamentale ale politicii fiscale de corectitudine și neutralitate. Contribuabilii care se află în condiții similare ar trebui să aibă o povară fiscală similară. Cu toate acestea, conform acestor reguli, un grup corporativ cu venituri anuale puțin peste pragul de 750 de milioane EUR (aproximativ 825 milioane USD) se va confrunta cu taxe suplimentare și o povară masivă de conformare. Pe de altă parte, trebuie ţinut cont că aceasta nu este prima măsură care se adresează grupurilor multinaţionale ce depăşesc anumite

criterii de mărime, după cum există şi regimuri sau cote de impozitare specifice pentru companiile mici.

De aceea, poate că această amânare va acorda OCDE şi CE dă timpul necesar pentru a regândi măsurile și a le face cu adevărat funcționale.